

„Kūrybiškumo ugdymas: tyrimai ir metodika“

*„Lietuvos švietimo ateities raidos vizija – atsakinga ir kūrybiškai besimokanti visuomenė.“
(Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“)*

Kauno rajono švietimo centras koordinuoja ir kartu su partneriais įgyvendina 2011–2013 m. projektą „Kūrybiškumo ugdymas: tyrimai ir metodika“, finansuojamą pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ priemonę „Kalbų mokymo, verslumo ugdymo ir inovatyvių švietimo metodų kūrimas ir diegimas“.

Projekto tikslas – prisidėti prie sisteminio požiūrio į kūrybiškumo ugdymo mokykloje diegimą pradedant nuo lietuvių kalbos ir literatūros pamokų 4, 8 bei 11 klasėse.

Projektas startavo 2011 m. rugpjūčio 4 d. Per pirmuosius jo vykdymo metus atliktos šios tiriamosios veiklos: kūrybiškumo ugdymui palankios aplinkos mokykloje tyrimas, 4, 8 ir 11 klasių ugdymo programų bei mokymo priemonių (įskaitant vadovėlius) analizė, pamokų stebėjimo tyrimas, taip pat atliktas kokybinis kūrybiškumo ugdymo tyrimas, kuriuo siekta išsiaiškinti mokytojų ir mokinių požiūrį į kūrybiškumo ugdymo situaciją, sąlygas, prielaidas ir galimybes gimtosios kalbos pamokose.

Šių metų birželio 18 d. Vilniaus mokytojų namuose švietimo bendruomenei buvo pristatyti apibendrinti tyrimai ir išvados apie kūrybiškumo ugdymo būklę Lietuvoje.

Renginyje dalyvavo 115 žmonių, tarp jų – 40 svečių iš įvairių institucijų: LR švietimo ir mokslo ministerijos Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus specialistės Asta Nida Poderienė, Jurgita Nemanienė, Laima Rutkauskienė bei Strateginių programų biuro vyriausioji specialistė Kristina Valantinienė, taip pat specialistai iš Ugdymo plėtotės centro, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros, nacionalinio projekto „Kūrybinės partnerystės“, VšĮ „Mokslo parkas“. Renginyje dalyvavo ir projekto partnerių VšĮ „Šiuolaikinių didaktikų centro“, Kauno r. Domeikavos gimnazijos, Klaipėdos Vydūno, Trakų r. Onušio, Ukmergės r. Siesikų, Vilniaus „Gerosios Vilties“ vidurinių mokyklų vadovai, projekto koordinatoriai, gausus būrys šių mokyklų pradinio ugdymo, lietuvių kalbos mokytojų.

Tyrimų rezultatus pristatė projekto vykdytojos Rūta Girdzjauskienė, Daiva Penkauskienė, Laima Vincė Sruoginis, Janina Bukantienė ir Raimonda Jarienė. Tyrimų analizė parodė, kad svarbiausiomis kūrybiškumui palankios aplinkos charakteristikomis pedagogai nurodo palankų psichologinį mokyklos klimatą, šeimos įtaką ir nemažą reikšmę teikia fizinei mokyklos aplinkai.

Pagrindiniais kūrybiškumo ugdymo gimtosios kalbos pamokose trukdžiais įvardijamos problemos, susijusios su mokymo turiniu: plati ugdymo programų apimtis, informacijos ir mokomosios medžiagos gausa, mokomosios medžiagos nepatrauklumas.

Mokymo priemonių analizė (kūrybinio mąstymo ugdymo aspektu) leidžia teigti, kad 4 klasės mokymo priemonės yra orientuotos į kūrybiškumo ir kūrybinio mąstymo ugdymą. 8 ir ypač 11 klasių vadovėliai teikia nepakankamai galimybių atrasti ryšius tarp kūrinių ir mokinių asmeninės patirties, pristatyti idėjas skirtingais būdais, žvelgti į dalykus iš skirtingų perspektyvų. Didžioji dauguma juose pateikiamų klausimų ir užduočių reikalauja vieno atsakymo.

Renginį apibendrino Kauno rajono švietimo centro direktorė Laimutė Ruzgienė

Apibendrinamos tyrimų rezultatus tyrėjos atkreipė dėmesį į tai, jog kūrybiškumo ugdymo problemas mokytojai sieja su ugdymo procese vyraujančia orientacija į rezultatą. Ypač tai išryškėja vyresnėse klasėse, o mažiausiai laiko ir pastangų kūrybiškumo ugdymui skiriama rengiantis egzaminui 12 klasėje. Tyrime dalyvavusių mokytojų manymu, reikėtų teikti siūlymus vadovėlių ir ugdymo programų kūrėjams, egzaminų organizatoriams. Vadovėliai turėtų būti koreguojami remiantis šiais kriterijais: ugdymo turinio atitiktimi mokinių poreikiams bei gebėjimams, pakankama kūrybiškumą ugdančių metodų pasiūla, aiškia didaktika ir literatūrinių tekstų atranka. Vadovėliuose pateikiama informacija turėtų papildyti šiuolaikiškos mokymo priemonės. Ugdymo programų kūrėjams reikėtų siūlyti mažinti programų apimtį, o į egzaminų turinį įtraukti mokinių kūrybinę veiklą, žinių taikymo gebėjimus galinčias reprezentuoti užduotis.

Renginio dalyviai aktyviai dalyvavo diskusijose apie kūrybiškumo ugdymo problemas. Pažymėta, kad projektas atitinka šios dienos aktualijas, nes kūrybiškumas, pedagogų teigimu, padeda išreikšti save, plėtoti asmenybės savybes (išradingumą, savarankiškumą, lankstumą). Pasak mokytojų, kūrybingumas gerina gyvenimo kokybę, padeda prisitaikyti prie aplinkos, efektyviai spręsti gyvenime kylančias problemas. Renginio dalyviai teigė, kad norėtų gauti daugiau žinių apie kūrybiškumo raišką ir jo ugdymą. Informaciją mokytojai pageidautų įgyti savarankiškai studijuodami metodines knygas, mokymo priemones, dalyvaudami profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, stebėdami kolegų pamokas, dalydamiesi su jais gerąja patirtimi. Ypač akcentuota aktualių praktinių pavyzdžių, konkrečios mokomosios medžiagos svarba.

Projekto vykdytojai tikisi, kad per jį, vykdama iki 2013 m. rugpjūčio, sukurta kūrybiškumo ugdymo metodika 4, 8 ir 11 klasėms bus naudingas įrankis sėkmingai taikyti kūrybiškumo ugdymo strategijas ir metodus ne tik šių klasių lietuvių kalbos pamokose, bet ir kitų klasių ar dalykų mokytojams.

Daiva KLIMANTAVIČIENĖ
Projekto vadovė

Daugiau informacijos apie projektą – www.centras.krs.lt.